

Suomen tieteellinen kirjastoseura
muutoksen tekijät hyvässä seurassa

Suomen tieteellisen kirjastoseuran vuosi 2024

Seura täytti vuonna 2024 kunnioitettavat 95 vuotta ja juhlavuoden kunniaksi laadittiin juhlalogo ja järjestettiin juhlaseminaari.

Vuonna 2024 globaali maailmantilanne jatkoi kehittymistä suuntaan, joka kuvasti STKS:n strategiaan tunnistettua ”yllätysten aikaa”. Epävakaina aikoina tieteellisissä kirjastoissa toimivien asiantuntijoiden työ tutkitun tiedon edistäjinä on entistä tärkeämpää kyber- ja informaatiovaikuttamisen sekä disinformaation torjumiseksi.

Tekoälyn, erityisesti generatiivisten kielimallien hyödyntäminen yleistyi yhteiskunnassa ja koulutus- ja tutkimusorganisaatioissa ja niiden eettisen käytön pohdinta keskustelutti myös tieteellisiä kirjastoja. Aihe ei enää ollut STKS:n työryhmissä pelkästään uuden teknologian työryhmän kiinnostuksen kohteena, kun sen monipuolisuus ja mahdollisuudet alkoivat hahmottua. Myös avoimen tieteen hyväksi kirjastoissa tehtävän työn vaikuttavuutta pohdittiin seuran webinaarissa.

Seuran hallitus kokoontui helmikuussa Helsingin yliopiston Kaisa-kirjastossa vanhan ja uuden hallituksen yhteiseen kokoukseen. Kaikki seitsemän hallituksen muuta kokousta pidettiin etänä.

Seuran kevätkokous järjestettiin 21.5. ja syyskokous 26.11. Molemmat kokoukset järjestettiin hybriditoteutuksena Tieteiden talolla ja verkon välityksellä. Syyskokouksessa valittiin seuran hallitukseen vuosille 2025–2026 jatkokaudelle Tuija Korhonen ja Henri Pitkänen sekä uusiksi jäseniksi Riitta-Liisa Karjalainen ja Miia Willman. Seuran sihteerinä toimi Satu Nikander ja taloudenhoitajana Mervi Kivirinta.

Strategian ja toimintasuunnitelman mukaisesti järjestettiin ajankohtaisia koulutuksia, ja vuosi 2024 oli jälleen aktiivinen koulutusvuosi koronapandemian jälkeen. Suurin osa koulutuksista pidettiin webinaareina ja yksi toteutettiin Helsingissä Arcadassa. Monipuoliset aiheet kiinnostivat ja erityisesti verkkototeutukset varmistivat seuran koulutusten maantieteellistä saavutettavuutta jäsenille ja kaikille kiinnostuneille. Koulutuksia markkinoitiin aktiivisesti myös alan opiskelijoille. STKS:n koulutukset vuonna 2024 olivat:

- **Kirjasto kohtaa tekoälyn** -webinaari 1.2.
- **Tekoälyä ja tiedonlouhintaa** -webinaari 1.10.
- **Ymmärsinkö oikein? Informaatioympäristön muutos, tiedon ymmärrys ja käsitteleminen** -seminaari, Helsinki 15.11.
- **Onko avoin tiede vaivansa väärsti?** -webinaari 27.11.

Vuosi 2024 oli seuran talouden kannalta positiivinen vilkkaan koulutustoiminnan ansiosta. Hallitus ja työryhmät kokoontuivat pääosin etänä, mikä osaltaan vaikutti seuran talouteen tasapainottavasti.

Signum julkaisi ajankohtaisia ja kiinnostavia tieteellisen kirjastoalan artikkeleita, ja lehdessä jatkettiin myös seuran työryhmien esittelyjä. Lehden kolme numeroa julkaistiin ainoastaan verkossa, ja vuoden viimeinen numero toimitettiin jäsenille myös painettuna. Painetun numeron tarkoituksena oli tukea seuran markkinointia. Uutiskirjeen avulla elektroniset numerot saivat lisää näkyvyyttä jäsenistölle.

STKS:n jäsenmäärä oli vuoden 2024 lopussa 382 jäsentä. Edellisenä vuonna jäsenmäärä oli 398. Jäsenmäärän loiva lasku johtuu muun muassa alan eläköitymisistä. Seuran jäsenrekisteristä on myös viime vuosina poistettu sellaiset jäsenet, joiden jäsenmaksu on ollut maksamatta useampana peräkkäisenä vuotena. Jäsenmaksuihin ei ole tehty korotuksia viime vuosina.

Vuonna 1929 perustettu seuramme täytti vuonna 2024 kunnioitettavat 95 vuotta. Seura on ollut keskeinen toimija tieteellisten kirjastojen henkilökunnan osaamisen kehittämisessä ja STKS oli myös IFLAn ensimmäinen jäsen Suomessa.

Juhlavuoden kunniaksi järjestettiin seminaari kevätkokouksen yhteydessä 21.5. Tieteiden talolla. Seminaarissa kuultiin seuran entisen puheenjohtajan Jarmo Saartin puheenvuoro megatrendeistä tieteellisten kirjastojen näkökulmasta ja Suomen kirjastoseuran toiminnanjohtajan Juha Mannisen puheenvuoro kirjastoista ja EU-vaikuttamisesta. Kansainvälisinä puhujina olivat kreikkalainen kaaosteorian tutkija Christos H. Skiadas, joka käsitteli suomalaisten eliniän ja terveiden elinvuosien ennustamista stokastisin menetelmin, sekä IFLA:n Management of Library Associations -jaoston puheenjohtaja Loida Garcia-Febo, joka kertoi suosituksista ja hyvistä käytännöistä kirjastoyhdistyksille ja kirjastoille YK:n Agenda 2030:n kestävyystavoitteiden edistämiseksi.

Juhlaseminaarin ohjelmassa oli lisäksi alan yhdistysten yhteinen tulevaisuutta pohtiva paneelikeskustelu. Lisäksi seminaarissa muistettiin keväällä menehtynyttä seuran pitkäaikaista puheenjohtajaa Tuula Ruhasta, joka vaikutti seurassa monissa merkittävässä rooleissa.

Karl-Erik Henrikssonin rahasto ei jakanut apurahoja vuonna 2024.

Vastuullista ja vaikuttavaa toimintaa

STKS:n toiminnan vastuullisuutta pohdittiin seuran käytännön toiminnassa. Etäkokousten ja -tapahtumien avulla vähennettiin matkustamista. Etäosallistuminen ei kuitenkaan kaikilta osin korvaa kasvokkain tapaamista, joka on tärkeää varsinkin uusien toimijoiden verkostoitumisen, vuorovaikutuksen ja luottamuksen rakentamisen kannalta.

Vuonna 2024 STKS osallistui toista kertaa kirjastoalan työntekijöille suunnatun kyselyn toteuttamiseen yhdessä muiden alan seurojen ja yhdistysten kanssa. Kyselyn tulokset olivat rohkaisevia: 93 % vastaajista koki tekevänsä tärkeää ja merkityksellistä työtä, ja 88 % tunsu usein innostusta työssään. Lisäksi 94 % vastaajista koki olevansa oikealla alalla.

Seuran yhtenä keskeisenä toimintamuotona on vaikuttaminen yhteisellä äänellä alan kehitykseen. Vaikuttamistyössämme kirjastojuridiikan työryhmä on asiantuntemuksellaan keskeinen toimija hallituksen ja puheenjohtajan tukena. Vaikuttamistyössä seura toimi myös muiden toimijoiden kanssa yhdessä, muun muassa KAM-juridiikkaverkostossa.

Hallitus 2024:

- Anne Lehto, puheenjohtaja, Tiedekirjasto Tritonia
- Marita Ahola, Turun ammattikorkeakoulu, Kirjasto- ja tietopalvelu
- Mika Holopainen, Helsingin yliopiston kirjasto
- Tuija Korhonen, Helsingin yliopiston kirjasto
- Susanna Kouva, Oulun yliopiston kirjasto (syksy 2024-)
- Marjo Kuusela, Helsingin yliopiston kirjasto
- Markku Laitinen, Kansalliskirjasto (emeritus) (kevät 2024)
- Jaana Latvanen, Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto
- Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto
- Henri Pitkänen, Suomen ympäristökeskus, Avoin tiede -ryhmä

Toimihenkilöt 2024:

- Satu Nikander, sihteeri
- Mervi Kivirinta, taloudenhoitaja
- Mika Holopainen, päätoimittaja (Signum)
- Juha Leppämäki, laskutussihteeri
- Minna Marjamaa, toimitussihteeri (Signum)

Toiminnantarkastaja:

- Pia Tuovinen (varalla Iina Tuovinen)

Työryhmät 2024

- Aineiston saatavuus -työryhmä
- Asiakaspalvelutyöryhmä
- Informaatiolukutaitotyöryhmä
- Kirjastojuridiikan työryhmä
- Taidekirjastojen työryhmä
- Tutkijapalveluiden työryhmä
- Uuden teknologian työryhmä

Edustukset kansallisissa ja kansainvälisissä kokouksissa ja seminaareissa

- Nordic Meeting, Tukholma 5.-6.2., Anne Lehto
- IFLA General Assembly, hybridikokous, Haag, Alankomaat 20.6., Anne Lehto (etä)